

Commissiedebat Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving – 3 oktober 2024

Veel burgers en bedrijven hebben de afgelopen twee jaar hun woning of gebouw verduurzaamd. Ze deden dit om een lagere en voorspelbare energierekening te krijgen en om de afhankelijkheid van buitenlands aardgas te verminderen. Inmiddels zwakt de urgentie af en zien we stagnatie in de markt voor duurzame technieken: de busjes van isolatiebedrijven blijven op de parkeerplaats staan, en de installatie van zonnepanelen en warmtepompen is gehalveerd door onzekerheid over het beleid. Dat is verontrustend, omdat continuïteit en zekerheid nodig zijn voor opschaling van structurele verduurzaming, zodat iedereen kan profiteren van een ‘veilige’ energierekening en comfortabele woning. Mensen kunnen niet hun thermostaat nóg lager zetten. Steeds zuiniger gebruik van energie heeft een grens zoals in [de voortgangsrapportage van het Programma Verduurzaming Gebouwde Omgeving \(PVGGO\)](#) terecht wordt gesteld. Daarom zullen fysieke maatregelen, zoals isolatie of duurzame warmte-installaties, een grotere rol moeten gaan spelen. Daarmee kunnen we de daling in het energieverbruik doorzetten of versterken, en onze energieonafhankelijkheid vergroten. Gelukkig zijn vrijwel alle Nederlanders die hun huis de afgelopen jaren hebben verduurzaamd [dik tevreden en hebben daarbij minder zorgen over de energierekening](#).

Samenvattend: help burgers aan grip op de energierekening en meer comfort

Verduurzamingsmaatregelen geven mensen grip op hun energierekening en dragen bij aan hun bestaanszekerheid. Daarom zijn de volgende maatregelen nodig:

- Woningeigenaren worden geholpen bij het grip krijgen op de energierekening [door grootschalig wijken te verduurzamen](#) en door zekerheid over voldoende ISDE-budget de komende jaren.
- Isolatiebedrijven moeten voldoende kunnen blijven isoleren om te kunnen blijven bestaan. [De huidige situatie bij spouwmuurisolatie is niet werkbaar](#). Isolatiebedrijven kunnen onvoldoende doorwerken door de huidige toegestane werkwijze om diersoorten zoals de vleermuis te beschermen. Daardoor kunnen veel minder huishoudens genieten van een warme woning en verlaging van de energierekening.
- Slim omgaan met energie vanwege de steeds vollere elektriciteitsnetten, zodat bewoners geen of nauwelijks last zullen krijgen van stroomuitval en een voorspelbare energierekening krijgen.
- Keuzevrijheid in verduurzamingsmaatregelen blijft bestaan door alle duurzame technieken (juist) mee te nemen in de rekensystematiek om de energieprestatie van een woning of gebouw te bepalen, tot aan 2030.
- Bewoners met een warmtenet mogen ook van de voordelen genieten. Dat kan door een deel van de kosten die we als samenleving uitsparen bij een warmtenet (in vergelijking met een wijk met overal warmtepompen), te gebruiken om huishoudens genereuzer te helpen bij de aansluitingskosten van het warmtenet.

Stagnatie van verduurzamingsmaatregelen die juist zorgen kunnen verlichten

Meer Nederlanders dan ooit verduurzaamden hun woning. Helaas is door politieke onduidelijkheid, en door verlaging van de aardgasbelasting en het terugdraaien van normering van de (hybride) warmtepomp de pauzeknop voor structurele verduurzaming ingedrukt. Er is een significante terugval in isolatiemaatregelen door de (bestaande) werkwijze voor natuurvriendelijk isoleren. De zonnepanelenmarkt is ingestort door zigzagbeleid over de salderingsregeling. En de warmtepompsector meldt een grote afname in de vraag naar deze techniek. Dit zorgt ervoor dat bewoners veel minder snel kunnen genieten van een voorspelbare energierekening en een comfortabele verwarmde of gekoelde woning. Ook raken de klimaatdoelen buiten bereik. [De duurzame energiesector kan en wil nu al meer doen](#). De NVDE pleit daarom voor het volgende:

- **Geef een nieuwe impuls aan het betaalbaar en voorspelbaar maken van de energierekening door hele wijken tegelijk grootschalig te verduurzamen.** De NVDE deed daarvoor eerder een [voorstel](#) waarmee ruim één miljoen woningen kunnen worden verbeterd, met een lagere energierekening van gemiddeld €100 per maand en zeker een kwart efficiëntere uitvoering. Financiering hiervoor kan komen uit (extra) gasbaten en inkomsten van ETS2. Dit biedt een structurele oplossing voor mensen met de meeste stress over hun energierekening en maakt nieuwe toeslagen overbodig. Ook een stevigere inzet op de verbetering van huurwoningen van woningcorporaties en het halen van de prestatieafspraken is nodig. Dit helpt de sector om steeds efficiënter te werken doordat er een bundeling van vraag ontstaat. Biedt daarnaast langjarig zekerheid voor huishoudens over voldoende ISDE-budget.
- **Zorg voor landelijke acceptatie van gevalideerde opsporingsmethoden (zoals eDNA) voor beschermde diersoorten, zodat de isolatiesector niet volledig instort.** In de afgelopen zes maanden is de isolatiesector door ontslagen en faillissementen met dertig procent gekrompen. De significante terugval in (spouwmuur)isolatiemaatregelen, tot zeker 70% minder uitgevoerde maatregelen ten opzichte van vorig jaar, is het gevolg van de huidige werkwijze die onvoldoende rekening houdt met de isolatiepraktijk. Het lukt veel isolatiebedrijven namelijk niet om voldoende werkvoorraad op te bouwen om jaarrond door te kunnen isoleren, als er direct volgens een natuurkalender moet worden gewerkt. De sector is erg hoopvol over de opsporingsmethode waarbij op basis van DNA van bijvoorbeeld vleermuizen kan worden vastgesteld of het diertje aanwezig is of niet. Met gevalideerde opsporingsmethoden zoals eDNA, kan de isolatiesector [bijna zeventig procent meer spouwmuren van woningen veilig isoleren](#) tot aan 2030, dan zonder deze aanvullende methoden, zo blijkt uit onderzoek. De provincie is het bevoegd gezag en bepaalt uiteindelijk of de opsporingsmethode is toegestaan. Het is daarom noodzakelijk dat de ministeries van VRO en LVVN in afstemming met medeoverheden op zeer korte termijn afspraken maken over een landelijke acceptatie van gevalideerde opsporingsmethoden, zoals ook is gedaan [voor de landelijke aanpak en de tijdelijke werkwijze](#).
- **Ontwikkel een nationaal programma voor 'slimme warmte' om de warmtetransitie vriendelijk voor het elektriciteitsnet te maken.** Met het programma worden burgers gestimuleerd om bij de overstap naar een duurzame verwarmingsinstallatie te kiezen voor een netvriendelijke variant en deze slimmer te gebruiken. Dat

kan bijvoorbeeld een slimme warmtepomp zijn die hoge pieken beperkt en het elektriciteitsverbruik verspreidt over de dag. Ook is het goed om eigenaren van zonnepanelen aan te moedigen en te helpen om (vaker) hun eigen zonnestroom te gebruiken, zodat zij er financieel niet te veel op achteruit gaan na het stoppen van de salderingsregeling. Voor de realisatie van een netvriendelijke warmtetransitie is een breder pakket aan maatregelen nodig dan nu voor handen, zoals communicatie richting huishoudens, stimuleren van home energy management systemen (HEMS), slimmere (aanstuurbaarheid van) warmtepompen en laadpalen, het vergroten van de mogelijkheden voor zonnewarmte bij huishoudens en het stimuleren van opslag van warmte en stroom. Om de problemen op het elektriciteitsnet te verminderen is het ook belangrijk om isolatie te stimuleren, zodat de warmtevraag verder wordt verminderd. En de juiste techniek moet op de juiste plaats worden ingezet, door bijvoorbeeld juist warmtenetten (met duurzame warmtebronnen) aan te leggen.

- **Doorgaan met regelmatig aanpassen van de bepalingmethode van de Energieprestatie van een gebouw (EPG) om 'spijtmaatregelen' te voorkomen: bevries de NTA8800 niet to aan 2030.** De NTA8800 is de bepalingmethode voor energieprestaties van gebouwen. Deze weerspiegelt nu niet voldoende de praktijk: bepaalde technieken worden nu niet of niet goed (genoeg) meegeteld. Hierdoor worden woning- en gebouweigenaren op het verkeerde been gezet. Het ministerie van VRO is van plan om de NTA8800 vanaf 2025 tot aan 2030 te bevriezen en parallel een nieuwe bepalingmethode te ontwikkelen, passend bij de Europese Richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD IV) en integrale vraagstukken zoals netcongestie. Het bevriezen van de NTA8800 zou betekenen dat relevante wijzingen pas in 2030 zouden worden doorgevoerd. Dit heeft een gigantische impact. Er wordt langdurig een ongelijk speelveld gecreëerd doordat bepaalde technieken niet (juist) worden meegenomen in de bepalingmethode. Ook nieuwe, zeer welkome innovaties zijn dan kansloos. Met het gevaar dat bedrijven en burgers jarenlang maatregelen treffen die minder effectief zijn dan wanneer op tijd de benodigde aanpassing in de bepalingmethode van de energieprestatie zou zijn doorgevoerd.

Het belang van warmtenetten

In de warmtetransitie is het zaak de juiste techniek op de juiste plaats in te zetten. Zeker in dichtbevolkte wijken zijn warmtenetten maatschappelijk gezien vaak de goedkoopste optie, zoals Berenschot in opdracht van de NVDE [recent aantoonde voor de casus Den Haag](#). Toch komen warmtenetten moeilijk van de grond. In het afgelopen jaar is de ontwikkeling van warmtenetten in verschillende steden stopgezet. Enerzijds omdat het lastig is om de businesscase rond te rekenen, anderzijds vanwege de betaalbaarheid voor bewoners. Dit najaar wordt eveneens de Wet collectieve warmte behandeld. De warmtesector zette [tien aandachtspunten](#) op een rij. Het is cruciaal dat bewoners meeprofiteren van een warmtenet als dat maatschappelijk tot lagere kosten leidt. **De NVDE pleit om een deel van de kosten die we als samenleving uitsparen bij een warmtenet (in vergelijking met volledige elektrificatie met warmtepompen in een wijk), te gebruiken om huishoudens genereuzer te helpen bij de aansluitingskosten. En een deel te gebruiken voor het verhogen van de Warmte Investeringssubsidie (WIS).**